
DRUGE CELINE

Milton Acorn *Pesmi*

Rosa, solze žalovanja jutra

Mislim na golobico, ki je nisem nikoli videl
 – njene peruti kakor tobačni listi, je vonj kadila, in barve kot smetana,
 oči ji črno bingljajo med stopicanjem, ob preplašenem vzletavanju;
 krogi, ki jih te oči opišejo med šumečim prhutanjem, šepet in žvižganje
 kril – sence ter senčne barve misli in sveta:

da golobica nikdar ne žaluje, ne v svojih krikih,
 razen v svojih mislih, kjer misli na solze,
 majhne in okrogle, kot bi bile žive, ki polzijo po osenčenih
 obraznih gubah;
 in v solzah, posebno v tihih solzah, se vse spreminja v tkanino lepote ...

Prekrel sem smrt, ki je najresničnejši obraz Boga
 – srdit prst, ki golta zlatice, senca, globlja
 od vse podvodnosti valov; ko ta prst lahko potrka
 ... izgineš.

Duhovnik v črnini in z zlato obrobljenim trebuhom
 je grozil, kot da je smrt kakor vsi boleči sivi prebliski
 najslabšega v življenju, da je življenje, ki se nadaljuje –
 kot da je krik, v katerem se grlo nenehno trga, drobi
 in je vnovič rojeno

A ko mi je bilo trinajst let, se je pojavil Konfucij z besedami
 in v sanjah kakor dvoje veselih oči nad brado, kot sonce in luna
 nad gozdnim svetom;

rekoč: – »Ne poznaš življenja ... Kako boš poznal smrt?« In tiho, kakor nasmeh zarodka, je njegovo smejanje zraslo v to, kar lahko imenujete moja duša.

Mislil sem, da ima smrt nejasen vonj in zelo bežen okus, ki se raztopi, ko se sprašuješ, kakšna je – kakor luč, ki se izvija iz zadnje zvezde na robu vesolja, njeno ukrivljeno, vzvalovljeno čelo kakor krila, nobenih oči za njo, nobene bratske luči ali misli na luč ni pred njo, nobene misli; kakor da te z jezikom oblizne levinja, ki prêde ...

In hkrati sem zanikal, s še manj strahu kot svojega tako-bahavega, ah-strogega Gospoda, sem zanikal, da je smrt vedno resničnejša od trenutka, ko me atomi obsipajo, šelestijo kot dežne kaplje – da moj nagrobnik *je*, da vsak posamezen trenutek *je*, stoji kakor ta kamen na dveh mojih draguljih, kačastih očeh, na glavi moje izoblikovane sledi skozi čas; da bo vse, kar je zdaj resnično, še vedno resnično na kateri koli dan, ko ne bom umrl.

In vendar, spet, sem pomislil: »Bom umrl ...« Ne boj se ... Ker grožnja duhovnika je bilo življenje, ne smrt: da preživi le del mene, moja bolečina, da preživim

le še kot bolečina, bolečina prežame vsak moj delček, in postane življenje, ki bo kričalo moje ranjeno ime na vekov veke, prav kakor me je prisilil, da sem ga že sam vpil: tega sem se bal, a zdaj je prešlo, razen v mojem zanikujočem smehu, kakor majhna, zlata roža, iztrgana, ki pada in se premetava v lahнем valovanju vetra ...

V teh dneh, preden umre staro, nemišljeno zlo

Časa, se utelesi

v človeškem telesu, v možganih in v jeziku, ki pljuva po osramočenih, da bi si zarisalo in izbojevalo svojo večnost:

da zli ljudje so; in da so zli,

je resnica, ki lahko v mislih neizmerno boli, a

napovedujem njihovo smrt, ne pa svoje:

in ta misel je moja tolažba –

Ne bojim se ... A kakor majhna vijolična proga na vratu gruleče golobice (neke izmišljene vrste),

žalujem ... Ihtel sem nad sabo

kakor smejoč otrok, kot sin, ki sem ga izgubil, in vsi izgubljeni otroci – izgovarjal sem njih imena, kakor jih izgovarjajo na rojstnem otoku:

iz ust kakor iz zvona;

in valovi modrega, južnega morja so se zivali prek korenin mojih trepalnic,

kakor da bi bile gozdnate obale.

Predstavljati si tulipane

Nabreklo srce v mislih, prisotnost škrlatnega
 ... sanjati, da pogoltniš barvo,
 mlačen sladoled in mir pod popkom.

Moje umetnije so nemogoče sence,
 ki jih vidim pod zaprtimi vekami, vzdevki,
 s katerimi ljubkujem svoje prijatelje, ne izboljšave,
 ki jih prinese čas, ko prehaja, ampak tihota,
 nenadna in zdržljiva, neke v možganih ukoreninjene rože.

Najteže je, da se sprijazniš s svobodo
 ... z bolečino izbire, bolečino
 izbire, da te drugi ne vzame, kakor se ti hočeš,
 ampak kot del njenega lastnega obstajanja;
 rože so bolj tihe; počivajo
 sredi tvoje lobanje, kakor krhko izrezljane čaše:

in so drhtljaj, kapljanje, brezglasna
 nežnost, ki vsebuje globoko luč tebe in
 ljubeče dopuščanje tvojega življenja,
 pribežališče pred jezo.

Oh, s kakšno močjo

Oh, s kakšno močjo
in nežnostjo, le s kakšno močjo
in nežnostjo si
z njo prvokrat

(ker si se sprijaznil z zmrzaljo
vsako leto, ker si se sprijaznil
in obdeloval njene dežele, ker si
se spustil v jarek, kjer ptice preskušajo
svoj glas, in se oglasil zraven)

(ker prihajaš sem, prihajaš, in
naj pride, naj pride,
ker nisi zalival
svojega zbadajočega ponosa, ker si
se dotikal, se umikal in čakal pol koraka stran
potrpežljivo dolgo, in nazadnje
se stopil v njeno stapljajoče se
prihajanje),

– ko je čas samo njen, a ti si si drznil
uganiti, da se bo odklonila od svojega padanja skozi veselje. Oh,
vsaka roža se odpre samo v enem jutru, in sonce,
sonce ... Tudi zanj je prvič.

Pesem za astronaute

Kot divja raca zameglí obarvano podobo
sončnega vzhoda s krili, hitečimi
v deželo, ki jo pozna le njen nemir srca,
tako je pravi dom človeka veter,
ustvarjen iz njegovega diha,
in najgloblje vdihne v skrivnostih.

Nove zvezde. Podobe na nébesu.
Glasovi. Kako polna
mora biti ladja, oko,
ki preiskuje praznino!

Kanada je vonj borovcev.
Zapustil sem svojo deželo in se vrnil,
da bi to izvedel in postal njen.
Če hočem biti Zemljan, moram zapustiti Zemljo:
in kaj je Zemlja?
Šepet trave?

Semena kipijo,
potujejo, s strašljivim
zmagoslavjem ...

Indijanec, ki je tekel skozi puščavo,
je pod svojim jezikom shranil koščico,
da bi pil slino, in
njegova koža je pomnila tisoče nežnih dotikov
– prstov njegove ljubljene.

Naravna zgodovina slonov

V dvokilskih možganih slona
je cel svet hkrati miza in sekret,
kjer se klati, ko išče živež, in v pozdrav spušča
velike prdce. Bučanje v njegovem želodcu
je kot zvijanje planetarnega sistema, ki se krči.
Dolgo je begal, njegov jezik je hrepenel, da bi iztisnil sokove
iz popolne jagode, nežnejše in slajše,
čepprav tako velike kakor lubenica;
in ko je ponoči buden, pušča za sabo takšna znamenja, da so pritlikavci
popadali in utonili v njegovih velikih, duhtečih močvirjih govna.

V dvokilskih možganih slona
veter zbeži pred prepihom njegove sape,
reke so sladki požirki, in ocean
je po nekaj korakih preglobok, da bi brodil v njem.
Zemlja je enolična, trese se
in vedno jo je treba skrbno preskusiti, sicer
se bo sesula v neprehodne kepe in razpršila,
in pustila, da velika zverina zarjove pod zvezdami.

V dvokilskih možganih slona
se zdijo pritlikavci tako hudobno iskreni,
in vztrajno razdirajo stvari. Zverina ne more
dojeti zapletenosti uničevanja, njegove misli se vedno

obrnejo k drugim stvarim, k zelenim širjavam,
h krhkemu gozdu. Če bi se lahko le enkrat spustil
k trivialnostim, bi z zemlje pometel vse svoje mučitelje,
v enem samem kihanju, tako močnem, da bi ga lahko videli z Marsa.

V dvokilskih možganih slona
sta sonce in luna dva koščka v čudoviti in zapleteni igri žog,
ki je vsekakor povezana z njim ... o tem nikoli ne dvomi,
da se je nebo odprlo in sta se dež in grom spustila,
da bi mu pomagala. Sanja o mastodontih
in mamutih in še vedno njegov ponos bije
kakor srce celega sveta; ve, da bi se lahko stegnil
do konca vesolja, če bi le mirno stal in si predstavljal ta napor.

V dvokilskih možganih slona
so spesnjene pesmi le tih nadomestek smeha,
njegove misli, ko počiva v senci,
so dolge in slovesne kakor romani, in svoje tovariše pozna
po imenih, ki se razlikujejo po lastnostih jutra.
Razmišlja o opoldnevu in o večeru, ki sta prekrita
z okusom po noči. Ljubi svoje trdo, prehojeno skrivališče,
kakor druga plemena ljubijo svoje hiše, in spominja se,
da je pustil odluščeno kožo in svoj vonj
kot znamenje in trajni odtis, kjer koli je bil.

V dvokilskih možganih slona
 bi bil celoten Slovar knjižnega jezika premajhen,
 da bi zaobjel vse pojme, ki so konec koncev pretežki,
 da bi bili omenjeni vsak posebej;
 zato seveda zverina nima jezika,
 samo večno, zamišljeno oklevanje.

V dvokilskih možganih slona
 je upogibanje rilca nenehna zabava,
 ki se njegovi popolni nedolžnosti nikoli ne zdi perverzna;
 s koščki sveta ravna tako vznemirljivo
 nežno, da je ves njegov čas
 izpolnjen in izčrpan z ljubeznijo.
 Ni prepočasen, da se spari s kakršno koli samico,
 in je blažen, v veličastnih in prijaznih gibih, in prav lepo je to
 čutiti vse tja do občutljivih, velikih slonjih nohtov na nogi.

In ko ga njegov spodbujeni bodičasti ud
 zbode, ko napoči njegov strašni čas, postane
 ena sama nepremišljena, zmedena masa ... Nobene misli,
 samo dvajset ton pohote, besno lovi kite
 in pajke, da bi jih posilil. Sperma pada v celih kepah
 in cel gozd je lepljiv, cele kolonije mravelj
 se bodo še več rodov hranile z njegovim posušenim semenom.

V dvokilskih možganih slona
ni prostora za spoznanje smrti, zato stare prijatelje
ves čas pričakuje, njegova potrpežljivost
presega čas življenja ledenikov in stoletja
žvenketajo kakor bobenčki igrač. Življenje se mu zdi
kot poteg čopiča na platnu večnosti.
In začetku kakega prekletstva posveti
mного misli, tako kot tudi sredini in koncu.

Pesem nebes za božič

Kot hlape mleka, prah atomov, ki se prerivajo kakor sršeni,
vsrkava nebesna meglica velike trakove same sebe v novo sonce,
surovo od luči, prežeče na starševske meglice; glasnika
daljnim astronomom, ki so žejni besede, besede,
ki jim bo razklenila usta: Nikoli nisem izgubil svojega verovanja
ali izruval korenin svojih oči iz srca ...
Vsakega prekletstva se radostim, in muka se razrašča
sredi stare ljubezni, postane novo središče,
utripajoče sevanje, in razbija
me glene saje smrti, ki se je držijo;
ko jaz še vedno korakam po ritmu krvi,
jedru duše v tistih starih zgodbah
o kraljih in belovročih novih zvezdah, čudovitih otročičih,
podobnih Zevsu, ki je z vekanjem napolnil votlino Krete, da je donela
kot orgle,
rojenemu, da s posmehom izzove stare, okrutne bogove.

Gotovo so vsaj enkrat, ko se je rodila nova zvezda,
trije stari možje opustili svoje mrke sanjarije
o mumijskih povojih, s katerimi so ovili svet,
in gotovo so našli vsaj enega otročiča,
ki je zgrabil za kratki rep velikega, nerodnega časa ...
Kajti rojstvo za rojstvom večbarvna bitja Zemlje
uhajajo iz reda in odplešejo narazen, vpijejo svoja imena in števila,
da bi se spet zbrala, kričeč in suvajoč s komolci,
v oblike, ki jih prvič vidiš v otrokovem videnju.

Za božič zvončkijam kakor belobradi dobrodušnež s severa,
ki na nevernem, trmastem in pisanem oslu vijuga
po sledeh modrecev čez puščavo odraslih ljudi,
kakor kaktus, ki je med rastjo zastal v trpečih držah: dokler,
prijazno sprejet in obkrožen z vevericami, ne najdem dečka Neba,
s svetlorjavimi očmi, okni v druge dimenzije,
ki zdaj gledajo ven na čudež, ki zdaj gledajo noter,
da se čudijo ... Nisem prišel z darovi,
ampak zaradi darovane sedanjosti vesolja, nenavadne, posejane
s čudnimi, puhastimi živalmi, modre od visokih nebes,
izpraznjenih, da se napolnijo moji možgani,
zaradi meteorjev, ki jih je ulovil in jih cvrčeče poslal mimo mojih ušes:
in zaradi sebe, ki sem postal čuden kot star totem,
kot debel hrast, ki se začne majati, groteskno
hoditi s svojimi koreninami mimo krpic teme in sončne luči.

Prevedel in opombo napisal **Marcello Potocco**

Milton Acorn se je rodil leta 1923 na Otoku princa Edvarda v Kanadi. Njegova poezija se tesno prepleta s karizmo, ki si jo je ustvaril na kanadskem literarnem prizorišču kot boemski, skromen, vase zaprt, toda samosvoj tip, ki je z enako zagrizenostjo kljuboval tako političnim in socialnim krivicam, nesmiselnosti kanadske družbe kot elitizmu akademskih pesniških kolegov.

Acorn skuša svoj socialni angažma vplesti v poezijo, ne da bi jo tako politiziral, podlago za tak projekt pa je našel v dialektičnem materializmu, ki ga je bolj kot v filozofskih razsežnostih odkrival kot ključ do razumevanja svojega lastnega čustvenega nemira, hkrati polnega neizmerne ljubezni in neizmerne jeze do vsega, kar ga je obdajalo. Iz tega nasprotja raste njegova poezija kot analiza posameznikove duše in šele prek nje kot analiza družbe, od tod pa izhaja tudi nasprotje med romanticizmom, ki ga zaznavamo v vsebini, in zaznavnim vplivom modernizma v obliki njegovih pesmi. Leta 1970, ob izidu zbirke *Okusil sem svojo kri*, je Acorn prejel *kanadsko nagrado za poezijo*, ki so mu jo kolegi podelili v znak protesta zoper odločitve žirije, da mu za tisto leto ne podeli najprestižnejše literarne nagrade, *Governor General's*. Prejel jo je George Bowering, to pa je večina literatov začutila kot napad na avtentičnost kanadske poezije, saj je ta v svojo poezijo odkrito uvajal vplive ameriških pesnikov (Black Mountain Poets). Razlika med Boweringom in Acornom pa ni tako velika, kot se je zdelo, saj izhajata iz Olsonove teorije o projektivnem verzju, oba pa sta med omenjenim skandalom tudi že presešla enostranskost svojih prvotnih pozicij. Acorn je v nekaj značilnih pesmih združil usmerjenost k stvarnosti predmeta z zvočnostjo forme, usmerjenostjo na jezik ter izrazito postmodernistično razsredinjenostjo oblike, pomenov in smisla (na primer v pesmi *Rosa, solze žalovanja jutra*). Tako je že naznanjal prihod nove generacije kanadskih pesnikov (med drugim Cohena, Atwoodove in Ondaatjeja). Nagrado *Governor General's* je dobil leta 1975 za zbirko *Otok je Minago*, v kateri se tematsko še bolj kot v prejšnjih zbirkah vrača k svojemu rojstnemu Otoku princa Edvarda. Umrl je leta 1984, potem ko je napisal več kot deset pesniških zbirk, ki nihajo po kakovosti. Med najpomembnejše štejejo zbirke *V ljubezni in jezi*, *Lomljivke*, *Tarča so možgani* ter *Okusil sem svojo kri*, antologijski pregled pesmi, napisanih v letih 1956–1968. Iz njega povzemamo tudi priobčene pesmi.